

A XII. kötet tartalma.

I. Költemények.

	Lap.
A rang. Végh Mátyás	9
Újévi fohász. Demeter Dénes	21
Isten dicsérete. Nagy Lajos	41
Mi a boldogság? Végh Mátyás	44
Látta a keresztet. Murányi Sándor	57
Fogadás. Tarcsafalvi Albert	66
Emlékö. Tarcsafalvi Albert	91
A tejut legendája. Végh Mátyás	105
Brassai emlék. Józán Miklós	121
Dr. Brassai S. halálára. Tarcsafalvi Albert	121
Angyal. Szentmártoni K.	185

II. Vallásos és erkölcsi tárgyú közlemények.

Az élet örömei. Szerk.	5, 106
Elmélkedés az imádságról. Pálffy József	8, 22
Nők világa. Raffaj Irma	10, 46, 72, 98, 115, 135
Szózat az unitáriusokhoz. Szerk.	17
Elmélkedés az imádságról II. Pálffy József	
Egy fiatal lelkésznek. Boros György	24
Népiskolai hitoktatásunk kérdéséhez. Tarcsafalvi Albert	32
A belvilág. (Elmélkedés). Martineau	43
A Krisztus fel van támadva. Fazakas Lajos	58
Népiskolai hitoktatásunk kérdéséhez. Ifj. Kiss Jakab	73
Mindennapi jótékonyság.	88
Az angol unitárius lelkész. B Gy.	92
Népiskolai hitoktatásunk kérdéséhez. Szentmártoni B.	112
Papnék és papleányok teendőiről. Raffaj Irma	130
Ima. Erzsébet királyné Ó felsége halála alkalmából. Ferencz J.	196

III. Életrajzok és rokon-tárgyúak.

Angol unitáriusok (arczképpel)	2
Kriza Sándor. Simó János	49
Boér Gergely (arczképpel)	65
Darkó Sándor (arczképpel). Egyed Ferencz, Vas István	89
Jakab Elek. Boros Gy.	124
Jakab Elek emléke (képpel). Ferencz József	169
Dr. Brassai S. tanári pályája és irányelvei a középiskolában. B. Gy.	173
Dr. Brassai emlékek érdekében nyílt kérés. B. Gy.	186
Erzsébet királyné. B. Gy.	
Dávid F. egyesület elnökei (arczképpel)	208
Brassai S. emléke érdekében.	214

IV. Vegyes tartalmúak.

Az újév alkalmából. Szerk.	1
Ifjúkori visszaemlékezés. Végh Mátyás	26
A nagy ünnep. B. Gy.	42
Az elkörmösödött énekes könyv. Grác Mór.	45
Az unitárius egyház szervezete.	67
A „Dávid Ferencz egyesület“ felolvasásai.	51, 74
Unitárius mozgalmak külföldön.	35, 77
Elnöki megnyitó. Csegezi M.	82
A mai kor szelleme. Pollák Lajosné.	84, 107, 130
Missioi levél. Nagy Lajos	94
Brassai emlék-ünnepén.	122
Brassai mondásai	118
Brassai (képpel). Dr. Nyiredi Géza	127
Papi fizetések kiegészítése. Béta	128
Népeimhez. Ó Felsége a király. Az unitár. egyház részvétirata.	225
A Dávid Ferencz Egyesület részvétirata	226
Fölvívás előfizetésre. Boros György.	227
A Dávid Ferencz Egyesület XIII-ik közgyűlése	227
V. Egyházi és iskolai mozgalmak 13, 36, 53, 77, 100, 116, 132, 139, 186, 221, 247	
VI. Egyesületi élet és munkásság 16, 39, 55, 78, 101, 118, 134, 142, 189, 222, 251	
Irodalom	247
Törvényjavaslat	47, 76

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS
ÉLET ÉBRESZTŐJE.

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.
SZERKESZTI: BOROS GYÖRGY.

Unitárius Közlöny előfizetési ára 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.) Egyes szám ára: fillér (12 kr.) A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak koronát fizetnek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (Kornis-utca 4. sz.)

Az új év alkalmából.

Komoly szavunk van t. olvasóinkhoz. Most önöktől függ az „Unitárius Közlöny“ sorsa. A szerkesztő és dolgozó társai némi büszkeséggel mutatnak vissza a *tíz év alatt* végzett munka eredményére. Bátran bocsátják ki ez új számot is bemutatónak. A ki keres, lehetetlen, hogy ne találjon benne egy-egy buzdító szót, egy-egy lelkesítő gondolatot, melynek a magán, a családi, vagy a társadalmi életben hasznát vehesse. Százan, meg százan kifejezték, hogy az Unitárius Közlönyre szükségük van.

Itt ez ideje, hogy teljesítsék vele szemben kötelezéseiket; adják meg érette azt a csekély évi díjat és terjesszék a lapot, *ugy hogy kiki szerezzon maga mellé még egy tagot*

A családfő, a családtag, a magános ember, a férfi, a nő és gyermek mind találnak benne olvasni és megtanulni valót csekély pénzért.

Előfizetőknek 1 frt 20 kr., rendes tagoknak 1—1 frt 5 évig, tanulóknak 60 kr

Minden új tagnak megküldjük Dr. Brassai Sámuel, Ferencz József püspök és Berde Mózes különálló arczképét.

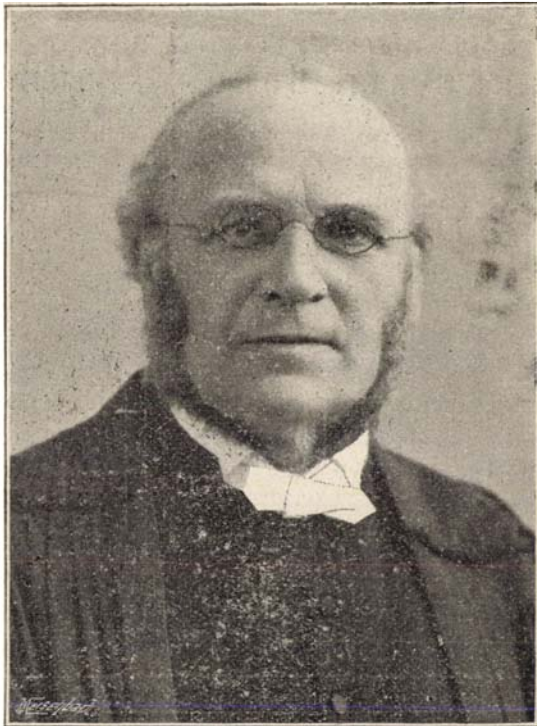
Unitáriusok és mindazok, a kik szeretik a tiszta vallást, az őszinte jó szót, jöjjenek és sorakozzanak. Buzgóságukkal fokozzák a szerkesztőjét és midazokét, kikkel érintkeznek. Föl a munkára, föl a segítségre!

Isten áldja és szentelje meg minden nemes gondolatjukat és minden jó tettüket az új évben

Boros György.

Angol unitáriusok.

(7 képpel)

Dr. Herford Brooke.

Az a személyi barátság és szellemi rokonság a melyet az angol unitáriusokkal már negyven év óta élvezünk, nemcsak feljogosít, de sőt kötelességünké teszi, hogy minél közelebből ismerjük meg őket. Dr. Martineau Jakabot bemutattuk volt az

Unitárius Közlöny 1895. évi 5-ik számában. A még ma is élő nagy bölcész, most már, miután Dr. Brassai meghalt, egyedül áll a 90-esek között. Ő a legnagyobb, ő a patriarka, a próféta és a minden tekintetben csodás nagy ember.

Deard Jakob.

Jelenleg egyszerre hét |derék férfi képét mutatjuk be s az első helyet *Beard* Jakabnak, a nemzetközi unitárius Conferencia elnökének adjuk. Papi családból való világi férfi. Manchester város környékén ő az unitarizmus világi vezetője. Jelenleg az „új mozgalom“ élén áll s elhatározta, hogy 100.000 frt alapot gyűjt és az megis lesz, mert ő az áldozatban is mindig elől jár. Testvére volt Beard Károly, a híres egyházi író, ki a reformációról írott művében igen méltánylólag emlékezett meg az erdélyi unitarizmusról is. Atyjok a jelen száz első felében a legnagyobb szolgálatot tette az Unitarizmusról írott számos derék művével, melyek könyvtárunk angol gyűjteményének becses kincsei.

Dr. *Herford* és Dr. *Brooke* a legérdekesebb papok az angol unitáriusok között. Dr. *Herford* angol ember, de csak most három-négy éve jött haza Amerikából. Valódi vezérszellem, ki a püspök helyét tölti be Angliában, mert tanácsa nélkül kevés új dolgot kezdenek s tényleg legtöbbet ő kezd meg. Szelid, nemes, jó lélek, mély tudomány és evangéliumi szellemű lelkész. Londonban a Roselin Hill templom szeretett, sőt bálványozott lelkése

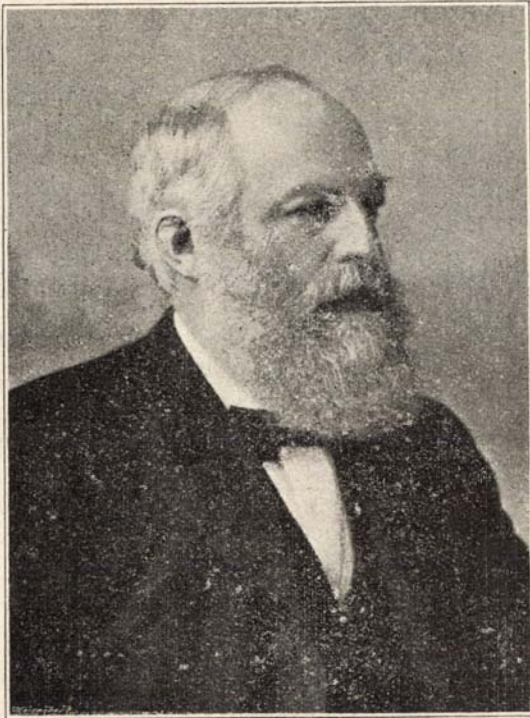
Dr. *Brooke* neve ma a leghódítóbb név Angliában. Az egyházi szónoklás hőse. Arczából kiolvasható, mily határozott akarat, mily erős gondolkozó fő. A hol representálni kell, oda Dr. *Brooke*-ot viszik; a hol erős beszédre van szükség, ott reá gondolnak. Nevezetes róla, hogy az Anglikán

Dr. Brooke Stopford.

egyházhoz tartozott, és azt odahagyta, mivel tanaival nem értett egyet.

Dr. *Drummond* és *Carpenter* tanárok a *Manchester College* büszkeségei. Dr. *Drummond* a jelenlegi igazgató. A *Collegenek* tanára 1869. óta. Számos könyvet írt, melyek mind nagy becsüek. Mint tanár szivélyes és előzékeny tanítvá-

Dr. Drummond Jakob.

nyaival szemben. A tudományban alapos és néha igen részletező. Költelességében kiválóan pontos.

Carpenter E. J. oly tudományos férfiú, a kit ma főleg a bibliai kritikában nemcsak az unitáriusok, hanem az angolok is egyik fő-

Carpenter E. Jakob.

tekintélynek tartanak. A *Manchester College* nek már 20 év óta tanára, kit a tanulók legjobb barátjuknak tekintenek. „*Paleszina Jézus korában*“ cz. művét az Unitárius kis

Manning J. E.

Könyvtárból ismerjük.

Manning és *Street* lelkészek az újabb generatio tagjai köz^é tartoznak. *Manning* sheffieldi lelkész és egyszersmind theologiai tanár a Gordon Sándor vezetése alatti theol. intézetben Manchesterben. Ez alkalommal a magyar képviselőknek kedves házi gazdájuk volt. Szeretetreméltó kedves pap és jó tanár.

Street Kristóf Jakab.

Mindenik valódi oszlopos férfiú a maga körében. Reméljük, hogy olvasóinknak lesz alkalmuk a jelen év folyamán mindeiktől olvasni valamely közleményt.

Az élet örömei.

A szerkesztő erről a nevezetes tárgyról egy cikksorozatot szándékozik közölni az év folyamán, mert úgy tapasztalta, hogy az életet manapság sokan csak azért nem becsülik kellően, mivel annak örömeit nem tudják fölfedezni.

Néha annyira elfog a bánat, elhagy a kedvünk, hogy csaknem kétségbeesve kérdezzük magunktól: „mit ér ez az élet?” Ha a kérdést rossz hangulat adja ajkunkra, a felelet legtöbbször elszomorító. Az élet nem ér semmit. Nincsen abban egyéb a gyötrődésnél, szenvedésnél, csalódásnál, küzdelemnél és bukásnál.

Mit ér az élet, ha legjobb barátunk meghalt. — Egyetlen gyermekünk volt, elveszítettük. Miért éljünk tovább? Volt egy szép reményünk. Szétfoszlottak szálai. Megérdemli-e ez az élet, hogy tovább kinlódjunk benne? Volt vagyunk, koldusok lettünk. Dolgoztunk s még sincsen mit együnk. Hü barátok voltunk. Elhagyott mindenki. Nincs mit reméljünk, nincs kit szeressünk, nincs miért dolgozzunk. Ugyan mit ér ez az élet?

Igazunk van ugy-e kedves olvasó? Te is éppen így vagy ezekkel a kérdésekkel; így a feleletekkel is. És lám, mégis nekünk nincsen igazunk, te pedig eltévelyedtél a pillanatnyi rossz hatása alatt. Te elsötétítetted szobád ablakait s azt mondd, hogy a nap nem süt; elvonultál az emberektől és azt mondd, hogy téged senki sem szeret. Eddig szeretted magadat, most rémes, sötét gondolatok forognak elmédben. Ne légy rabszolgája saját képzelődésednek!

Jöjj, kövess. Nézzük meg az életet közelebbről, részlete-sebben és lássuk meg, vajjon nem találunk-e benne többet, mint a mennyit az első pillantásra mutat?

1. Van-e boldogság?

Könnyű volna igennel felelni, mert Jézus megtanította azt is, kik a boldogok, azt is, mi a boldogság. Boldogok: a tisztaszívűek, mert ők az Istent meglátják; az irgalmasok; az igazságot keresők; a sírók; az üldözöttek.

Mily sokan vannak Jézus szerint, már pedig ő ismerte az embereket és tudta mi a boldogság. Lám tehát a boldogság az Istennél van fenn a magasban; a szivben, benn a kebelben. Az is el van rejtve, ez is. Közönséges szem azt sem láthatja, ezt sem. Mégis meg van mind a kettő s így megvan a boldogsága mindenkinek, a ki a maga helyén keresi.

El kell ismerni, hogy ha csak azok érezhetnek boldogságot, a kik Istennel vannak és a kik szívének szerint élnek, akkor kevés a boldog ember, mert legtöbb ember úgy él, hogy sem Istent nem közelíti meg, sem szívébe nem mélyed le

De a boldogságnak egy hosszu, majdnem végére mehetetlen láncolata van. Nyomozzuk csak saját magunk körül. Lám a kis apróság, ki itt lábunk alatt mctoszkál, föláll és egyik széktől a másikig elmegy nagy küzdelemmel, sok kísérlet után és még több remegéssel. De végül ott van és boldogan néz ránk. Mintha mondaná: ezt én tettem

A kis hat éves tanuló törli nyelvét, rongálja a könyvet, egy betű után kettőt, majd hármát, végül egy egész szót összeállit, azt megis érti és boldog vele.

A nagyobbik varrogatja, bontogatja munkáját, de végül sok sirás, még több bánat után készen van vele: és boldog.

Ugy van: a *munka* és annak sikere, még ha a legparányibb is, megáldja ártatlan örömmel a szívet, az időt és az életet.

Néha észre sem vesszük a legtisztább és legkedvesebb érzelmeket. Nézzük a kis csermely szaladgáló cseppjeit, szemünk órákig elmereng a fák lombjai között, ott andalgunk a rét sima pázsitján, itt a fehérhó hátán s nem tudjuk, vagy nem akarjuk megvallani magunknak, hogy mennyire boldogok vagyunk.

Van egy kis könyvünk, lapozgatunk benne, és körülvesz egy soha nem látott nagy szellem. Társalog velünk. Mond sok szépet, lelkesítőt, feledteti a gondot, bévezet a nagy lelkek társaságába, megtisztítja gondolatainkat. Ha csak egy óráig is, de boldogok vagyunk, mert a nemes lelkek társasága boldogságot szerez.

A földnél, a barázdában, a műhelyben, az asztalnál, vagy az utczán kezdjük-e, nem sokat változtat a dolgon, mert minden helyről, bármely munkától el lehet jutni a boldogsághoz és be lehet tölteni kedves barátokkal, jó segítőkkel mind azt a helyet, a mely első tekintetre üresnek látszott.

Bánat, kár, veszteség és egy sereg rosz dolog található minden lépésre, de mindig jusson eszünkbe, hogy a hol árnyék van, ott napfénynek is lenni kell, mert az a fő ez csak a kísérő. Kisfaludy S. szépen énekelte:

Boldogítani s boldogúlni
Egyarányu mértékben,
Nem fogyni, sőt gyarapulni
A legszebb, jobb értékben;
Vidám, nyugodt, erős lenni
Lelkében és testében.
Nem rettenni s nem csökkenni
A sors dúló mérgében.
Ez boldog s bölcs emberélet!

Becsületes embernek az ármány fortélyá ellen is csak egy biztos fegyvere marad s az ismét becsületessége.

Deák Ferencz.

Légy türelmes mindenkivel, de leginkább magaddal. Gyengeségeid ne zavarjanak és ha elesel, mindig bátran állj fel.

Elmélkedés az imádságról.*

Irta: Channing E. Vilmos.

Az ó és új testamentumi iratok egyaránt megegyeznek abban, hogy imádkoznunk kell.

Senki, a ki életének egy kis részét nem szentelte e kötelességének, ne tartsa magát kereszténynek. Nem rendelkezik semmiféle szabály afelől, hányszor imádkozzunk, de a mi Urunk, Jézus, midőn így tanít könyörögni: „Add meg a mi mindennapi kenyerünket,“ arra czéloz, hogy naponként kell imádkoznunk.

A mi az imádkozás helyét illeti, azt minden keresztény maga választhatja meg. Vallásunk sokkal szellemibb és szabad-szelleműbb annál, hogysem az imádkozást helyhez és időhöz kötné. Vannak azonban a napnak részei, melyek e kötelesség teljesítésére kiválóan alkalmasok, melyeknek, ha lehetséges, arra kellene szentelve lenniök.

Ilyen időpont: a reggel, melyet, mint látszik, maga a természet jelölt ki az embereknek oly időül, mely az imádkozásra fölötte illő.

A regg óráiban nem rázta még meg elménket világi gond vagy gyönyör, mint a nap többi óráiban. A magábavonultság, az álom elvették hevét érzelmeinknek. Csendes a reggel. Az élet rohanó zaja még nem kezdődött, jól eső érzéssel osztozunk a körülünk levő nyugalomban. Annyi időn át nem zajongva a nyüzsgő életben, könnyebben feledhetjük azt s imádkozhatunk osztatlan odaadással.

Ez tehát alkalmas idő arra, hogy közeledjünk lényünk láthatatlan Alkotójához, hogy erősítsük benne való bizalmunkat, hogy gondoljunk a jövő életre s keressük azokat a szellemi segélyeket, melyekre a nap munkája és kísértései között szükségünk van.

Sok van a reggelben, a mi az áhíthatnak tápot nyújt. Mennyi gondolatot ad, mennyi kegyességre int. Midőn a természetre pillantunk, mily boldog és megihlető változásnak leszünk tanuivá. Csak néhány órája, hogy a föld még néma homályban volt burkolva. Ugy rémlett, mintha szünetelne a természet.

* Vallásos és erkölcsi kérdések felett ritkán szoktunk elmélkedni. Ez a végéhez rohanó XIX. száz. nem kedvez annak, a mi állandó, a mi isteni. Mi azt hirdetjük, hogy Isten a mi erős várunk, a ki meglát minden nemű veszedelemben, ha lelkünket és életünket neki szenteljük; ha imádkozunk hittel, reménységgel A ki az „Unitárius Közlönybe“ belepillant, minden hónapban találni fog benne egy imát és egy pár sor elmélkedést, hogy magának lekipásztora lehessen saját házában is.

De most új fényár tör elő: a természet üdőbb s fényesebb színben pompázik, úgy látszik: örvendez, mintha ép most nyerte volna létét Alkotójától. A nap sohasem oszt vidámabb sugarakat, sohasem hirdeti hangosabban Isten dicsőségét és jóságát, mint mikor visszatér a rideg éj után s fölkelte embert és állatot, hogy törjön élte célja felé.

Mintha az öröm lehe fuvallana lenni a földön és fenn az égen. Kevés képzelő erő kell ahhoz, hogy örömmel olvassunk a felhőkön vagy a harmattól ragyogó réteken. Ez az az idő, mikor legmélyebben érezhetjük s áldhatjuk a Hatalmat, mely mondá: „Legyen világosság“; mely „sátort ütött a napnak az egekben“ s neki adta a termékenyítő erőt az egész földön.

Ford. Pálffy József.

I m a.

Az esztendő elmúlnak s elenyésznek, de te óh Isten megmaradsz mind örökké. Az idő napjai megújulnak, a Te életed megmarad tökéletesnek, a milyen volt és lenni fog. Életünk hullámszik, mint a tenger, Te állasz, mint a kőszikla szilárdan. Te védsz, ha rád támaszkodunk, Te megmutatod magadat, ha a tenger messze elsodor. Oh taníts meg Atyánk arra, hogy nálad mindig biztos kikötő, csendes menedék vár. Ha bűneink hullámai csapkodnak, erősítsd hitünk árboczatát, hogy kiálljuk a vihart és elérjük a biztos, békés kikötőt a Te szent színed előtt, hol a világ lármáitól külön válva, szívünk neked meghajol felséged csodálva. Amen

A rongy.

Valaha még új ruha volt,
De most olyan kopott, régi,
A ki hordta, már eldobta.
Haszontalan rongynak nézi.

A szeretet nem úgy látja:
Sem a színe, sem szövete
Meg sem kopott, nem is régi,
Jó ruha lesz majd belőle.

Kis iskolás gyermek testén
Olyan jól áll, olyan meleg,
Nem is hiszi, hogy ruhája
Valaha még rongy lehetett.

Végh Mátyás.

Nők világa.

Ezt a rovatot nőolvasóink szívesen fogadták s mi jövőben lehetőleg állandóan megtartjuk, remélvén, hogy nemcsak az olvasó, hanem a dolgozó társak is szaporodni fognak. A nők világa oly gazdag, hogy abból mindig bőven lehet találni oly dolgot, a mi meggondolásra méltó.

Olvasónőinknek melegen ajánlunk egy jó tanácsadót, a „Háztartás“ cz. lapot. Egy hónapba háromszor jelenik meg. Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. (Budapest, VIII. József-utca 45.) Ajánljuk, hogy a ki nem szándékszik ennyi pénzt kiadni egy lapra, az álljon össze egy-két barátnéjával s hozassák meg közösen. Biztosíthatjuk, hogy valódi hasznos tanácsadó: egészség, szépség, nevelés, háziipar, lakás, háziszerek, fűtés, világítás, mosás, vasálás, bevásárlás dolgában.

A nőknek igen kitünő alkalmuk lesz a Dávid Ferencz Egyletben működni, ha énekkart alakítanak és abban énekelnek. Ebben a tekintetben Kolozsvár példáját legelőször úgy hisszük, Torda fogja követni.

Felhívás a székely szövőipar érdekébea.

A székely nők egyik főfoglalkozása a szövés-fonás volt. Sajnosan kell beismernünk, hogy csak volt, mert újabb időben a gyáripar ezt az ágát a székelyiparnak is kezdi veszélylyel fenyegetni s olcsóságával elnyomja a házilag előállított drágább, de jobb minőségű cikkeket.

Az a helytelen nézet uralkodik székely nőink közt, hogy minek kinlódni a szövéssel, mikor most olyan olcsón lehet kapni mindent a kereskedésben. Ez az okoskodás, ha jól utána számíttunk, nem helyes, mert igaz ugyan, hogy a kereskedésekben a gyáripari cikkeket olcsón kapjuk, sokkal olcsóbban, mint régen, de ha ezeknél olcsóbb, mi szintén jutányosabban állíthatjuk ki, mivel a hozzávaló anyagot is olcsóbban kapjuk, mint régen. Gondoljunk utána, mennyivel drágább volt a fonal és fejtő ez előtt csak 10—12 évvel, mint ma. Akkor volt egy pakét fehérített középminőségű 20-as serített vető fonal 4 frt, most ugyanaz 2 frt 70 kr.; egy pakét ölteni való 10-es fonal 3 frt 50 kr., most ugyanaz 1 frt 80 kr.; a piros fejtőnek fontja volt 2 frt, most 80 kr. Az árak ilyen hanyatlása mellett természetes, ha ugyanaz idő alatt a gyári szövetek ára is ily mértékben csökkent, de ép e miatt a háznál is olcsóbban lehet ugy a színes szöveteket, mint a fehér vásznat előállítani, a mellett mennyivel

változatosabb színekben, mint régebben, mert most minden ki-gondolható színárnyalatban árulják a fejtőt.

Egész másban kell keresnünk az okát a házi szövőipar hanyatlásának, de vajjon miben? Hisz ösidőktől fogva a székely nép, férfi, nő egyaránt előállított felső és alsóruhát viselt s az volt a megjegyzett, a ki másfélét vett magára, nem pedig az, a ki saját maga által előállított ruhában járt, mint manapság. Miért jár ma a székely leány posztó, szőr, karton stb. ruhákban és finom sifon ingben még a mezei munkára is, és miért vesz ünnepnapon selyem és bársony ujjast, blúzt stb. magára? Miért vesz az új gazdasszony cifra gyári abroszt, takarót, ágyszerítőt, asztalkendőt, mikor maga ép oly szépet, ha nem olyan mintást, de jobb minőségben tudja mindezt előállítani és mennyivel tartósabban? Azért, mert nem tud a legnagyobb részük szöni. És miért nem tud? Azért, mert elmegy idegenbe, nagy városba, más országba szolgálni, a hol még azt is elfeledi, mi az az osztováta, vetőszeg, nyüst, borda stb. és hogy kell azokkal bánni.

Ti vagytok ennek az okai székely anyák és apák! A helyett, hogy megtanítanátok leányaitokat, miként kell a kendert fonni, vetni, szöni, varni; a helyett, hogy igyekeznétek őket megtanítani, miként kell jó földmivesnőnek, jó gazdasszonynak lenni, elkülditek messze, idegen emberek és viszonyok közé, akárhová, csakhogy minél több pénzt kapjanak, igen, hogy kapjanak, mert haza ugyan keveset hoznak, mivel a távoli nagy városokban, vagy más országban szolgáló leányaitok nemcsak nem tanulnak töletek jó gazdasszonyságot, de megtanulnak cifrán öltözködni, könnyelműen gondolkozni, a pénzt pazarolni stb. Megkeresik a sok pénzt igaz, de el is költik cifra ruhára s nem abba járnak, hogy takarítsanak meg a jövőre egy pár fillért, hanem hogy minél divatosabban öltözzenek. Mikor pedig hazakerülnek, férjhez mennek, nem képesek beletalálni magukat a falusi gazdasszonyságba, nem tudnak szöni, varni, pénzüik nincs, hogy vegyenek s kész a szerencsétlen házasság, tönkremenés stb. Nem így van? Nem ez az oka sok, nagyon sok jó székely gazda tönkremenésének? Mind ennek milyen könnyen elejét lehet venni! Nem mondom, hogy ne adjátok leányaitokat szolgálni, menjenek, mert nekik ez az iskola, felsőbb nevelés, de menjenek falura, vagy olyan helyre, a hol ugyanazon körülmények között vannak, mint odahaza, azt tanulják, a mire egész életükben szükségük van. Akkor nem fogják a gyári holmit jobbnak és olcsóbbnak találni, mint a házit, de igyekezni fognak mindent maguk sajátkezüleg előállítani

Hogy mennyivel tartósabb a háznál szőtt ruha a gyárinál,

csak az tudja, a kinek volt, de hogy tartósabb az asztalnemű, kendő, dörgölő, szóval minden czikk, a mit egyszer kenderből, lenből vagy gyapottból házilag állítanak elő, azt nemcsak mi, de sokan tudják azok közül a gazdasszonyok közül is, a kiknek nincs módjukban saját házuknál előállítani, azért szivesebben vásárolnak drágábban ilyet, mint olcsó gyárit. Ezt mutatja a székely szöttesekkel üzött kereskedés is, csakhogy a kereskedést méltatlan egyének üzik, a kik gyakran csalást követnek el a székely gyártmány czime alatt. Ezek a kereskedők a cigányok, kik itt összeszednek egy csomó székely szöttest, elárasztják az országot, magukat úgy adva ki, mint székelyek és elfogyott áruikat ott mással pótolva, azt szintén székely termék czimen adják el, a mi nem válik a székely szövőipar dicsőségére. Természetesen hasznuk nagy van, de rontják a mi hirnevünket.

Tegyük le ellenszenvünket a kereskedés iránt s saját gyártmányunkat vigyük mi elárusítani, szóval, folytassunk kereskedést a székely szöttessel. A leányok a helyett, hogy Oláhországban szolgálának, otthon szőjjenek, fonjanak, igyekezzenek minél jobb, tartósabb tárgyakat előállítani, mert abból nagyobb hasznuk lesz ugy erkölcsileg, mint anyagilag, mint a szolgálatból. Ha nem tudnak is műszövést, de tudják azt, a mit anyáik és nagyanyáik hátrahagytak, a gyakorlat és tapasztalat útján pedig sok minden új dolgot fognak feltalálni. A férfiak, mikor a mezei munka szünetel s különösen télben elvihetik az ország minden részébe, a hol mint valódi székelyek hamisítatlan áruikkal csak emelik a székelység jó hirnevét és életrevalóságát bizonyítják, maguknak pedig anyagilag hasznot csinálnak. A kezdet nehéz, de ezt a nehézséget leküzdve, a haszon nagy lesz.

Rajta hát székely nők! Ne hagyjuk sokáig szunyadni a székely szövőipart. vegyük elő anyáink mesterségét, de igyekezzünk magunkat fejleszteni önerőnkől, tanuljuk el egymástól a hasznost és czélszerűt s a mit elvesztettünk a vámon — a termények és marha olcsóságában — nyerjük vissza a réven t. i. az életrekeltett székely szövőiparral.

Kevesen fogják tudni a szövéssel foglalkozó székely nők közül, mennyi fonalra hány singet vethetnek s e miatt gyakran fennakadnak, ezért a figyelmes olvasót ennek a titkába szivesen beavatom.

A hány pászmás a borda, annyi matring fonalat veszünk, olyat, a milyen egy lábban öt van, s arra 13 singet vetünk. Igy például, ha 10-esbe vetünk, veszünk 10 matringot, arra feleresztünk 18 singet, ha 30-asba vetünk, arra veszünk 30 matringot s eresztünk arra is 18 singet s a hányszor 30 matring

fonalunk van, annyiszor 18 singet vetünk. Így akárhányasba is vessük a fonalat, nincs eset, hogy ezzel a számítással ki ne folyna, de csak a gyapotfonal, mert a kender egészen más számítás alá esik, a mit egy más alkalommal szintén közölni fogok.

Raffaj Irma.

Régi dolgok.

„Régi dolgok“ gyakran kerülnek főleg lelkészeink kezébe. Ezt a rovatunkat továbbra is nyitva tartjuk és kérjük olvasóinkat, hogy a megjegyzésre méltó régi dolgokat küldjék be.

Püspök-gyászhyrnus.

Egyik püspökünk, valószínűleg Kőrmöczi János temetésére irt hymnusából az alábbi két versszakot megtaláltuk és közöljük azzal a kéréssel, hogy ha valaki ismeri a hiányzó két elsőt, velünk közölni szíveskedjék:

3. Elvégezte nagy pályáját	4. Hallván szódat örök Isten,
Imé a mi Püspökünk	Kit mindenek imádnak,
És letette Hivatalát,	Hozzáó készült lelke innen
Melyet viselt felettünk.	Felkenetett szolgáltnak,
Mint az égi fényes nap,	Áldást hintvén népére,
Melytől minden éltet kap,	Eljutott végestvére,
Áldást hintvén nagy utára,	Remélve szelid lelkében
Siet esti szállására.	Idvességét az egekben.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Dr. Brassai Sámuel életrajza megírásával az E. K. Tanács lapunk szerkesztőjét bizta meg, ki a nagy és nehéz feladat érdekében megújítja kérését mindenkihez. A ki a néhai nagy férfiú életéből vagy cselekedeteiből valami jellemzőt ismer, szíveskedjék beküldeni.

— A főtiszt, püspök ur Jánosi Pál tanító-jelöltet kinevezte Mészköre tanítónak.

— Gálfalvi Sámuel sárdi unitárius lelkész meghalt hosszas szenvedés után. Szegényesen javadalmazott, nehéz hivatalát lelkiismeretesen betöltötte ugy a templomban mint az iskolában.

— Nyilvános köszönet. A sepsi-kőröspataki unitárius egyházközség kedves kötelességet teljesít, midőn méltóságos gróf Kálnoky Felixné önméltóságának hálás köszönetet mond azon nagybecsű ajándékáért, hogy az unitárius templom és tehető szomszédságában levő szántóföldjéből 800 négyszögölnyi területet a temetőhez leendő csatolás végett adományozni kegyeskedett. A nemes szív jótékony megindulása és tette legyen kedves Isten előtt is! Az egyházközség nevében: id. Bedő András, egyházi gondnok. Simó János, lelkész

— Erdővidék központján, Baróth községében az unitárius vallásnak jelen év november 28-án filia-eklesiát alakítottak. Mélt. Daniel Elek gondnok vezetése alatt. Az első ünnepélyes isteni tisztelet karácson harmadnapján tartatik. A baróthi ev. ref. egyház keblbi tanácsától kéri el az imaházat. Örömmel adunk hírt egyházi életünk ez újabb mozzanatáról, mert 40—50 lélek kegyes óhajlásának

teljesülése mellett, újabb példáját látjuk a protestáns felekezetek közt fennálló kölcsönös szeretetnek, a mire, az idők jeleit tekintve, nagy szükség is van; de bizonyosságot nyerünk másfelől arra, hogy ama családok, melyek egyházunk történelmének lapjaira az áldozatkészség és hitbuzgóság ragyogó drágaköveiből irták be nevüket: gondoskodnak, hogy ősi nevükhöz méltó utódok tündöklöjjenek előttünk. Daniel Elek ur, a baróthi unitárius filia eklesia első gondnoka, most nehányunk, de meg vagyunk győződve hogy adandó alkalommal többek előtt, nagyobb körre kiható munkásságával is bizonyosságot tesz nevéről. Fogadják a filia eklesia tagjainak hálás köszönését úgy a ref. egyház községtanácsa, mint mélt. Daniel Elek ur.

— „Az én büszkeségem“ cz. alatt Tarcsafalvi Alberttől igen kedves és sikerült költeményt közöl a kitünően szerkesztett Nemzeti Iskola.

— Tarcsafalvi Albertről, lapunk szorgalmas költőjéről, a Vasárnapi Ujság elismerőleg ír: költészete egészséges, magyaros, de valami magasra nem emelkedik . . . Verselését művészinak nem lehet mondani, de nemis annyira gyenge, hogy az olvasót zavarná, szívesen lapozzuk át a kis kötetet.

— Simó János, s.-kőröspataki lelkész Tordára neveztetvén ki, november 28-án bucsuzott el volt híveitől. Ez alkalommal a s.-kőröspataki egyház különben tágas templomát szorongásig megtöltötték az egyház tagjai s a vidékről nagy számban felekezeti különbség nélkül felgyűlt ismerősök és érdeklődők, kiknek osztatlan rokonszenvét és tiszteletét birta itteni 7 és fél évi működése alatt. A szívből fakadt, elragadó szép ima s a Csel. 20. r. 22., 28., 31. és 32. versei alapján épült egyházi beszéd, melyben a szeretetet és hitlőséget, egyetértést és áldozatkészséget, a s.-kőröspataki egyház ezen jól ismert erényeit volt híveinek ismételten szívükre kötötte, az elválás fájdalma, s a kérés jövő aggodalmai, melyek sötét borot vontak az arcokra, a mindkét részről visszatérhetlenül előtörő könnyek, a gyülekezetben egymást éró sóhajok és megmegújuló zokogás: mind azt bizonyítják, hogy bucsuzó lelkész volt híveit egymáshoz fűzte az őszinte szeretet. Simó J. távozását hívein kívül fájtalja a polg. község, melynek hű és böles tanácsadója és körültekintő vezére, — az egyházkör, melynek mindig kész egyik tevékeny lelkésze, — a háromszékköri D. I. E., melynek legbuzgóbb tagja volt Ezek nevében meleghangu bucsut mondott Szentiványi Miklós felügyelő gondnok ur, egyben szeretettel teljes szavakban kéri a s.-kőröspataki egyház tagjait, hogy legyenek egyetértők ezután is, különösen a nemsokára bekövetkező lelkészválasztásig és ez alatt.

—ly.—d.

— Torda város unitáriusai az utóbbi időben nagy figyelemben részesültek, a mint lapunk olvasói is tudják. Albert János örökét kellett elfoglalni. Végül ez is megtörtént december 12-én, midőn Simó János s.-kőröspataki lelkész beköszöntött Tordára. Örömnünneppök volt ez a tordai híveknek, mivel így vége szakadt a sok várákosásnak. — Simó talpraesett köszöntőbeszédével egyszerre meghódította híveit s minthogy a zsfolt templomban idegen is nagy számmal volt jelen, elmondhatjuk, hogy a várost is megnyerte magának. Beszéde programmszerű, előadása megnyerő és a mi fő, teljesen nélküli a falusias modorosságot Ritka szónok részről oly osztatlan elismerésben férfiak és nők részéről egyaránt A tordai unitárius egyház új korszakot fog kezdeni derék ifju papjával, ha nagyszámu híveit megszállja az ősök lelkes buzgósa és papjukat támogatni fogják törekvéseiben. A beiktató ünnepélyt főt. Ferencz József püspök ur jelenléte nagyban emelte. Jó hatással volt, hogy Kolozsvárról többen vettek részt: Mózes András, Boros György, Gálfi Lőrincz. A vidékről csupán a kör derék esperese Csegezi László volt jelen. Feltűnt mindenki előtt, hogy a vidéki unitárius lelkészek nemhogy új szolgatársuk, de még a püspökjüktől íránt sem éreztek annyi tiszteletet, hogy megjelenjenek. Világi részről jelen voltak Betegh Miklós alispán, Velits Ödön polgármester, a városi és megyei tisztikar s a hely-

beli lelkészek. Jó hatást tett a róm. kath. plebánosnak a banquetten mondott szabad szellemű beszéde.

— A „**Dávid Ferencz Egylet**“ kis-küküllőköri fiók-egylete Deésfalván, f. év nov. hó 15-én igen szépen sikerült kegyeletes és kedélyes Dávid Ferencz-ünnepet tartott, a melyen a rendes tagokon kívül számos helybeli és vidéki más felekezeti férfi és női közönség volt jelen. Az egyleti tagok fél 10 órakor tisztelgő látogatást tettek ujonnan választott elnökük ifj. Pataky Lászlónál. A templomban a gyülekezet „Áldott az Úr, a mi Istenünk“ éneke. után Hadházi J., helyb. lelkész imát mondott. Gvidó B. köri esperes Péld. 12—27. igék alapján költői színezet és apostoli ihletéssel ecsetelte Dávid Ferencz emléket, az üldözött egyház történetét; jelenét és remélhető szebb jövőjét. Végig lebilincselve tartotta a hallgató közönség nagy seregének figyelmét. Az ünnepség második része az áll. iskola tágas tantermében folyt le, a mely szintén zsufolásig telve volt az egyleti tagokon kívül helyi és vidéki érdeklődőkkel. Az áll. iskola ének-kara nyitotta meg. Ifj. Pataky László éljenzésekkel megszakított rövid, magvas beszéddel az elnöki székét elfoglalta. Jóleső tudattal jegyezzük meg, hogy ugy a megválasztott elnök, mint családtagjai, elődei „az egyháznak mindig ragaszkodó hív tagjai voltak, ez a család szent öröksége.“ A zajos éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó után Iszlay László, a küküllői unitár egyházkör f. ü. gondnoka tartott gazdasági érdekeinkről nagy gonddal kidolgozott népszerű felolvasást. Gálfalvi I. haranglábi lelkész szavalt ez ünnepi alkalmi ódát. József D. dombói tanító csinos, kerekded felolvasásban fejtegeti a szülői nevelést, annak ferdeségeit. Szavalt egy deésfalvi ifju és végül az isk. nőv énekkara énekel. Reméljük, hogy az elismert sikerből úgy Szinte S. tanító, mint a lelkes kis énekkar újabb erőt merit a további nemes küzdelemhez. Isten erre segélye! A szokásos bezáró után egyleti tagok és több vendég az elnök vendégszerető házában ültek gazdag áldomást, hol természetesen szebbnél-szebb felköszöntők sem maradtak el. Nagy és szép feladat a Dávid Ferencz fiók-egyletek ülésezése! Es van-e kör, melyben még ne létesült volna? .. Az egyleti élet és az imént bár halvány vonásokban változt egyleti kiható munkásság útján lehet leginkább hozzáférhetővé tenni, általánosítani a szép célt és feladatot — a vallás-erkölcsös élet ébresztését — a közös öntudatban való egyesülésben s ennek kiegészítéséül az együttérzésben, hogy a köznépek elsőbben csak alig sejtő hivatására vonatkozó eszméi testet öltsenek a hitéletben, a vallás-erkölcsökben, az életcélokban és az ezeket irányuló munkásságokban.

Deésfalvy.

— **Kérelem.** Az ekklesiák gondnokait s mindazokat, kik az Unitárius Szószék árával hátralekban vannak, tisztelettel kérem, sziveskedjenek az igényelt összeget czimemre Tordára irányítani. Simó János, unitárius lelkész.

— **Murányi Farkas Sándor** ur, az unitárius hittani intézet lelkes pártfogója nemesszivűségét s lankadatlan figyelmét újabban azzal bizonyította be, hogy a theol. ifjuság könyvtárából hiányzó „Keresztény Magvető“ az Unitárius Közlönyben kibocsátott kérésünkre följánlotta. Fogadja az ifjuság hálás köszönetét az ajándékért. Kérjük, tartson meg minket nagybecsű jóindulatában továbbra is. Kolozsvár, 1897. december 18. Székely Ferencz, a theol. önképzőkör elnöke.

— **Halálozások.** Simén Elek, nyugalmazott telekkönyvvezető és egyh. tanácsos, meghalt nov. 30-án Kis-Kadácsban, élete 59-ik évében. A néhai Simén Domokos egykori jeles tanárunk testvére volt, most már mindkét fiát gyászolja édes anyjuk, Simén Jánosné, özvegypapné. — Özv. Id. Lászlóczky Péterné sz. Bányai Mária meghalt decz. 1-én élete 78-ik, özvegysege 7-ik évében. Nagy család gyászolja. — Iszlay László m.-sárosi birtokos leánya, Erzsébet, nőtanító, a nevelő-intézet 2-od éves növendéke meghalt decz. 8-án. — Ziegler Emil kolozsvári kir. tábla tanácselnök meghalt decz. 8-án 52 éves korában. — Szász Ádám egyházi tanácsos volt városi pénztárnok meghalt 87 éves korában

Kolozsvárt. Kiválóan lelkiismeretes, munkás ember volt. A kolozsvári tisztviselők nyugdíjtételét ő alapította, mivel örök hálára kötelezte társait. A Berde Mózes végrendeletén mint tanu szerepelt. Jótékony ember volt.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Köszönetet nyilvánítunk az aranyos tordai D. F. E. főegylet nevében Ngs. Csegezi Mihály és Székely Miklós uraknak, kik a szegény gyermekek számára 20—20 Fiatalság Barátját sziveskedtek rendelni.

Kovács József hőmező-vásárhelyi áldozatkész gondnok a szegény gyermekeknek 80 db. Fiatalság Barátját rendelt meg. Köszönet érette.

A felső-fehérköri „Dávid Ferencz fiók-egylet“ pénztárába tagsági díjakat befizették: Székely Mózes (1896—97.), Székely Miklós (1896—97.), Székely Miklós (1897.) Felső-Rákos. Szilágyi Sándor (1796—97.) Ürmös és Szabó Mózes (1897.) Datk. Kiss Aladár, f. e. pénztárnok.

„Unitárius Közlöny“ régebbi évfolyamai jutányos áron megszerezhetőek az első kötet első szám kivételével, mely elfogyott. 3 évfolyam 3 frt 60 kr. helyett 3 frt, 5 évfolyam 4 frt., a tíz évfolyam együtt 5 frt.

Gyűjtőknek azt az ajánlatot tesszük, hogy ha az Unitárius Közlönyre 10 új előfizetőt egyszerre, vagy január 15-ig több ízben beküldenek, számukra az Unitárius Közlönyt egész évben ingyen fogjuk küldeni.

Szives köszönettel vesszük t. olvasóinktól, ha egy levelező lapon közlik velünk azon ismerőseik neveit, a kiknek az Unitárius Közlönyből mutatvány szám küldhető.

Képeink. Az Unitárius Közlönyben közelebről több jeles unitárius képét fogjuk bemutatni. Ezek között lesz a múlt évben elhalt derék historikus Jakab Eleké és az egylet elnöksége.

A Dávid Ferencz Egylet Kolozsvárt január, február és márczius hónapokban fog felolvasásokat tartani. A felolvasások az eddiginél is érdekesebbek és vonzóbbak lesznek, miről a választmány rendező bizottsága fog gondoskodni.

Az egylet perselyét melegen ajánljuk a t. egyleti tagok és áldozatkész emberek szives figyelmébe. A legcsekélyebb összeget is hálásan fogad a választmány. Sok szép tervet valósíthatunk meg, ha összcadjuk filléreinket! A tagdíjak és előfizetések beküldésekor egy néhány fillért juttassunk a perselybe.

A fejedelem és papja. Tarcsafalvi Albert verses elbeszélése János Zsigmondról és Dávid Ferenczről, megrendelhető Gálfi Lőrincz pénztárnoknál, Kolozsvárt. 1 pld. 10 kr., 25 pld. 2 frt, 50 pld. 3 frt 50. 100 pld. 5 frt.

Az egylet pénztárába f. évi november 23-tól december 18-ig rendes tagsági díjat fizettek: Daczó Mózes Héderfája, Szuhay János Verespatak 97-re, Boros Sándor Kolozsvár 93-ra, Pap Mózes Torda 97-re, Arkosi László Szt.-Mihályfalva 96—97-re, Boros Albert Sz. Gericeze 92—97-re.

Előfizetői díjat fizettek: Pálfi Károly Sz.-Udvarhely, Szigethy István Gy.-Fehérvár, Szabó Lajos Medgyes, Törös János Torda 97-re, Reikovics Arthur, Rosenfeld Aladár és Karpf Béla tanulók Kolozsvár 98-ra.

Kolozsvár, 1897. december hó 18-án.

Gálfi Lőrincz
pénztárnok.

TARTALOM: Az ujév alkalmából. Szerkesztő. 1. lap. — Angol unitáriusok. (7 képpel.) 2. l. — Az élet örömei. 5 l. — Elmélkedés az imádságról. Pálffy József. 8. l. — Ima. 9. l. — A rongy. (Költ.) Végh Mátyás. 9. l. — Nők világa. Raffaj Irma. 10 l. — Régi Dolgok. 13. l. — Egyházi és iskolai mozgalmak. 13. l. — Egyleti élet és munkásság. 16. l.

Nyomatot Gámán J. örökösénél Kolozsvárt. (Belközéputca 2.)